Cum s'a făcut colonizarea la Periam

și primele începuturi de reînviere a vieții românești

Trecerea unor români la catolicism și înfeodarea lor în masa de coloniști șvabi. — Răsmerița din 1918 și măcelul dela Igriș. — Periamul prinde suflet românesc

(Ancheta trimisului nostru special)

Un grup de șvabi, cu ocaziunea unei nunți

Timișoara, 21 Ian.

Făceam în reportajul nostru precedent despre Periam, o afirmație pe care n'am justificat-o îndeajuns, anume că această importantă localitate a fost locuită de români, că aceștia au fost isgoniți dela vetrele lor, iar în aceste locuri au fost colonizați șvabii. Vom căuta în cele ce urmează să răspundem acestei afirmații, prin menționarea unor fapte pe cari istoria și tradiția le-au lăsat mărturie, despre vechimea noastră în această așezare, azi locuită în majoritate de șvabi.

Localitatea Periam a cunoscut mai multe faze de desvoltare. In reportajul trecut am scris despre faza preistorică, despre a cărei existență avem mărturie obiective descoperite cu ocaziunea săpăturilor, al căror rezultat așteaptă, în muzeul bănățean, organizarea și catalogarea lor sistematică, pentru a putea fi studiate.

IN TRECUT, PUTERNIC CENTRU ROMANESC

Faza a doua este cea a așezărilor românești temeinice. Desigur că din cele mai îndepărtate vremi, Periamul, fiind situat într'un centru de gravitație geografică și economică, s'a desvoltat, luând aspectul unui târgușor, de unde se putea aprovizionarea comunelor vecine și unde economia primitivă a acestora își plasa produsele. Numai astfel se explică amănuntul că localitatea avea pe aceste vremuri trei preoți ortodocși, deci era un puternic centru cu viață românească, cu biserică puternic organizată și cu o viață economică proprie.

Cu timpul ei au fost isgoniți de pe moșiile și plaiurile ce ocupau, pe care se face loc coloniștilor aduși din diferite părți ale Germaniei și Franței. O parte din ei au emigrat în Sânpetrul mare, unde mai târziu au fost copleșiți de sârbi, aduși aici cu aceleași scopuri de sufocare a elementului băștinaș. Din această comună, o parte din români cu preotul Andreiu în frunte, au plecat și au înființat câțiva km. mai spre sud noua comună Pesac, locuită și azi în majoritate de români ortodocși.

Ca o dovadă istorică a prezenței românilor în trecutul și faza a doua a Periamului este amănuntul că cu toți românii au plecat atunci de aici. Unii au rămas, însă au fost obligați să-și părăsească religia lor strămoșească. Astfel familia românească Lupu a trecut la catolicism, religia coloniștilor șvabi și azi în cimitirul acestei minorități din Periam se pot citi numeroase cruci cu inscripții de Lup Henric, Lup Peter, Lup Iohann, Lup Francisc, etc.

Dar despre colonizarea germanilor din Alsacia și Lorena pe aceste plaiuri s'a scris o carte, în care se arată numele familiilor cari au fost colonizate aici la Periam. Intre aceste nume de familii, acela al familiei Lup nu există, deci o dovadă în plus că această familie a fost românească și că ulterior a trecut la catolicism și astfel s'a înșiruit în rândul familiilor șvăbești.

După această fază urmează cea mai neguroasă perioadă din istoria Periamului, adică faza de desrobitare sub stăpânirea de tristă amintire, când elementul românesc este complet sufocat și elementele colonizate cunosc epoca lor de înflorire economică și socială.

Până la unirea cea isbăvitoare din 1918, Periamul nu mai cunoaște nici o svâcnire de viață românească, nu colectivă, dar nici chiar individuală.

O RASMERIȚA ROMANEASCA, INECATA IN SANGE

In anul 1918, după războiul mondial secătuise vlaga popoarelor, în Banat sufla vântul răsmeriților. Pentru noi românii era o răsmerită națională, care urmărea unirea tuturor provinciilor românești; pentru minoritățile conlocuitoare era o răsmerită cu țeluri radicale. Periamul era în nordul județului Timiș Torontal, în acest timp, cea mai puternică așezare minoritară, iar pătura micei burghezii, care o ocupa pe acele vremuri, deși de origine șvăbească, este totuși maghiarizată, identificându-se încă cu statul bicefal, care se clătina.

In aceste vremuri tulburi, tinerimea, animată de câțiva din frunașa comună Pesac, ridică stindardul insurecției naționale și formează o gardă națională românească, pentru a participa la evenimentele ce ar se întrezăreau, participarea la Alba Iulia și Unirea cea mare.

Pentru atotputernicia șvăbească-maghiară din Periam, actul tinerilor români din Pesac este un act de îndrăzneală, care ar putea avea urmări grave pentru autoritatea bicefală, grav compromisă și deci trebuia exemplar înăbușită.

Un grup de tineri, fii ai micei burghezii germane din Periam, majoritate ofițeri întorși de pe front, alcătuesc o mică armată, care pleacă la Pesac, pentru a pedepsi pe insurgenți. Sosiți aici nu greu le-a fost să înăbușe mișcarea românească, mai ales că garda națională românească de aici n'avea arme nici instrucție militară, ci era formată din entuziasmul acelor clipe.

După ce au arestat pe capii insurecției românești și au potolit mișcarea de redeșteptare românească, reprezentanții monarhiei în agonie au primit vestea că la Gris s'au răsvrătit românii, iar insurecția lor este de mari proporții. In urma acestei vești au părăsit așezațiile din Pesac și au plecat la Gris, unde în furia lor nebună, au omorît 21 români. Timp de două zile preotul ortodox al comunei a înmormântat trupuri românești, cari scăpate de pe fronturile de luptă unde trebuiau să lupte, pentru idealuri streine, au trebuit să dădă victime ale unui șovinism sălbatec, pentrucă au îndrăznit să reclame dreptul la viață al poporului românesc, care simțea cum lanțurile robiei sale milenare se sfarmă. Intr'o singură casă au fost omorîți în chip sălbatec tatăl împreună cu cei doi feciori ai săi, toți trei întorși de pe front.

In această atmosferă de lupte și răzbunări sângeroase românii bănățeni au participat la adunarea națională dela Alba Iulia. A urmat apoi ocupația sârbească, scurta trecere a reprezentanților armatei franceze, care a fost mai mult de ordin simbolic și definitiva noastră înstăpânire pe aceste plaiuri românești.

Odată cu realizarea unității naționale, băștinașii au uitat, cum era de altfel și firesc, aceasta fiind caracteristica neamului nostru, orice dușmănie, sau resentiment față de asupritorii din trecut și în bună înțelegere cu minoritățile conlocuitoare, s'a început opera de reconstrucție românească.

PERIAMUL PRINDE SUFLARE ROMANEASCA

Incă dela sfârșitul anului 1919 și la începutul anului 1920 se stabilesc la Periam câteva familii românești, aduse aici fie de misiunea lor profesională, fie mânate de destinul istoric al neamului, spre a continua viața românească a celor cari au trebuit să-și lase aici avutul și să plece spre alte plaiuri.

In anul 1921, mănunchiul însuflețit de români așezați aici își concretizează un măreț plan. Ce semn oare trebuiește așezat în această cetate, ca dovadă a trăiniciei noastre, dacă nu a unui locaș de închinăciune și a unei școli primare?

Și grupul de români, în frunte cu d-rul Gh. Lația, originar din comuna vecină Pesac, formează primul comitet de inițiativă, pentru zidirea unei biserici ortodoxe și înființarea unei parohii, cum și a unei școli primare. Ce vis frumos, ce îndrăsneală pentru mâna de români, cari au visat în primii ani ai unirei aceste mărețe opere, dar și ce greu erau de înfăptuit!

Desigur că nimic nu este greu decât în teorie și orice lucru odată realizat pierde din ochii oamenilor toate greutățile întâmpinate, fiecare considerându-l ca pe ceva ce s'ar fi putut face foarte ușor.

Privind azi în centrul Periamului cele două clădiri monumentale, biserica ortodoxă și școala primară, nu poți să nu te întorci cu gândul la toate greutățile și sbuciumul celor cari au plănuit și luptat cu toată dârzenia la realizarea lor.

Această operă a putut fi realizată abia în 1927 când s'a sfințit biserica ortodoxă din Periam, preot fiind păr. Grigore Vermeșan din Pesac.

O pioasă aducere aminte, între cititori acestei sfinte biserici, suntem obligați să o aducem aceluia care a fost Episcopul Grigore Comși al Aradului, care înțelegând însemnătatea unei cititorii ortodoxe la Periam, a dat tot sprijinul moral și material organizatorilor, insuflându-le curajul și energia, pentru a-și duce la capăt planul început.

In anul 1934 a fost ales preot al acestei parohii păr. St. Vasiescu, actualul păstor sufletesc al comunei. Biserica ortodoxă are azi peste 600 credincioși, unii dintre ei muncitori la industriile din localitate, alții servitori agricoli, veniți aici din județul Bihor și de peste Mureș, din județul Arad.

Odată cu biserica s'a ridicat și o frumoasă școală primară, despre care vom scrie în reportajul viitor.

Și astfel s'a încheiat prima etapă românească de instăpânire definitivă a băștinașilor într'o localitate de unde odinioară au trebuit să plece, pentru a face loc coloniștilor.

OCTAV METEA

Activitatea „Legiunii de străjere din Rădăuți și Storojineț"

Rădăuți, 21 Ian.

Organizarea legiunii de străjere din Rădăuți și Storojineț a început la 1 Aprilie 1938, la care dată s'a încredințat comanda legiunii Rădăuți și girarea legiunii Storojineț d-nei Valeria Russindilar, directoarea liceului de fete din localitate. In cursul lunei Mai s'a ridicat „Pavilionul național" la școala de fete Siret și Văscăuți. Tot în luna Mai s'au adunat și selecționat dela stoluri diferite lucruri destinate expoziției Străjii Țării dela București. In săptămâna străjerilor, pe lângă obișnuitele pregătiri, s'au adunat și totalizat colectele stolurilor din legiune pentru cumpărarea avionului Străjii Țării, realizând suma de 22.911 lei. S'au dat îndrumări stolurilor de fete să aranjeze grădini de zarzavat și plante medicinale, iar în cazurile unde nu a fost posibil, să lucreze în grădini publice și particulare, pentru a se obișnui cu această muncă.

Legiunea a organizat, numai cu mijloace proprii, — o tabără străjerească pentru pregătirea șefelor de cuib, în comuna Brodina din județul Rădăuți, care a funcționat dela 8 până la 31 Iulie 1938. Efectivul a fost de 45 străjere și două comandante, d-nele V. Russindilar și Oltea Cortușan pentru educația fizică. Cele trei săptămâni de tabără au format o strânsă legătură între străjere. Au curățat cimitirul eroilor din comună. In ziua de 18 Iulie au făcut o excursie de o zi cu trenul de pădure la Brodina-Veche și apoi la Argel pe jos. Autoritățile comunei au dat cel mai larg concurs.

Cazarea s'a făcut în școala primară, unde străjerele au lăsat drept amintire o frumoasă troiță In ziua de 23 Octombrie 1938 s'a ridicat Pavilionul național dela școala primară de fete din Straja. S'au ținut adunări cu comandantele din oraș, dându-le îndrumări privitoare la programul de Joi.

In cursul lunii Noembrie s'a ridicat Pavilionul național dela gimnaziul industrial de fete din Rădăuți și dela școala primară de fete nr. 2 din Rădăuți. In luna Decembrie s'a acordat o deosebită atenție acțiunii pentru ajutorarea străjerilor săraci. Din colecte s'a realizat suma de lei 36.352.

Pentru anul în curs s'a proectat o mare tabără a legiunii, care va fi organizată într'o comună din regiunea muntoasă a județului nostru. In vederea adunării de fonduri se vor aranja mai multe serbări și ceaiuri pe stoluri și legiune. Tot în cursul acestui an se vor da cantinelor existente o desvoltare mai mare, pentru a funcționa în mod permanent. Deasemenea se va stărui ca fiecare stol să aibă cooperativa și farmacia sa. Se vor da îndrumări străjerelor să cultive plante medicinale. Tineretul femenin dela țară și orașe va fi organizat în stoluri extra-școlare.

Cohorta de străjere din Rădăuți intenționează să organizeze de Rusalii o excursie mai mare în delta Dunării.

Petrecere cu dans care se termină cu un omor

Tg. Mureș, 21 Ianuarie

In comuna Sângerul de Pădure, la o petrecere cu dans, tânărul Șukei Andraș s'a întâlnit cu un vechi rival Ioan Rusu, cu care s'a luat la ceartă și apoi la bătae.

Intre timp Nagy Iosef în etate de 18 ani, cumnatul lui Șukei, a scos un briceag cu care i-a spintecat pântecele lui Ioan Rusu, care a căzut în nesimțire la pământ.

Transportat la spitalul civil de stat din Târgu-Mureș, cu toate îngrijirile date a încetat din viață.

Criminalul, cu actele dresate, a fost înaintat parchetului de Mureș.

—xX⊙●⊙Xx—

INFIINȚAREA

CĂMINULUI CULTURAL LA MIHĂILENI

Mihăileni, 19 Ianuarie

In urma apelului lansat de d. Ciprian Țurcanu col. de rez. și primar al com. urbane Mihăileni, s'au întrunit în localul sc. de băeți - Mihăileni în ziua de 18 c. aproape o sută de fruntași ai comunei, pentru a ține pas cu legiuirile actuale și a se înființa și în orașul nostru un cămin cultural.

Au participat între acești invitați, toți preoții, medicii, avocații, învățătorii, intelectuali, funcționari și fruntașii gospodari ai comunii.

Discuțiunile au început la orele 16½ și au durat până la orele 19½.

După lămuririle de rigoare și cetirea statutelor întreaga asistență s'a declarat de acord ca acest cămin să ia ființă.

Au luat parte la discuțiuni făcând diferite propuneri pentru bunul mers al căminului d-nele M. Costin, avocată Matilda Grigoriu, Af. Teodoru directoarea sc. de fete, d-ra M. Solinschi licențiată, Maria Strutinschi înv. și d-nii dr. I. Costin, avocat D. Constantinescu, avocat Al. Arecesim, avocat Eug. Mânăstireanu, învățătorii C. Răuțu, Ilie Mihalache, N. Mihăilă, Grig. Irimescu, H. Căruceru, N. Nițu etc.

S'a pus apoi chestiunea contopirii celor două societăți culturale existente „Tinerimea" și „Gh. Asachi". Se speră că, până la urmă, ambele societăți vor dona întreaga lor avere căminului iar membrii lor vor face un tot comun în noul așezământ de cultură. Soc. Gh. Asachi prin președintele ei a declarat că acceptă această trecere.

S'au ales apoi în sfatul căminului, următoarele persoane: col. Ciprian Țurcanu, preot V. Enache, Napoleon Popovici farmacist, avocații D. Constantinescu și I. Luca, d-nele Matilda Hrecesim, Cleopatra Nițu, d-ra Carolina Max, d-nii C. Răuțu, Ilie Mihalache, N. Mihăilă, I. Macovei, D. Topolinschi, D. Maftei, D. Aștefănoaie, N. Mironescu, D. Zahariuc, T. Buliga și d. C. Buzoianu judecător.

Membri de drept d-nii V. Temneanu comand. străjer și N. Nițu comand. premilitar.

Pentru locul de director al căminului, au fost propuși d-nii N. Nițu, D. Constantinescu și N. Mihăilă.

—xX⊙●⊙Xx—

Organizarea

acțiunii „Muncă și voe bună" la Cernăuți

20 Ianuarie

Ieri după amiază s'a ținut la inspectoratul muncii o ședință convocată de d. inspector general *Ionașcu*. Au luat parte conducătorii marilor stabilimente industriale din oraș, în vederea organizării acțiunii „Muncă și voie bună".

Deschizând ședința, d. insp. gen. Ionașcu a arătat care este rostul acestei acțiuni. Guvernul intenționează să ocupe timpul liber al muncitorului printr'o serie de manifestații culturale și de orice natură nobilă. Astfel, de pildă, Duminica viitoare un grup de 500 muncitori din industriile cernăuțene vor face o excursie la Cranssa Ilschi, jud. Storojinet, unde vor vizita fabrica Mavrocordat și vor organiza împreună cu lucrătorii de acolo diferite manifestări.

In concluzie d. insp. gen. Ionașcu cere patronilor de industrie să acorde acestei acțiuni tot sprijinul.

A vorbit după aceasta d. *Nelo Bucevschi*, conducătorul culturalal acestei acțiuni. D-sa și-a expus programul de activitate pentru viitor. Intre organizările viitoare ale acțiunii Muncă și voie bună este și organizarea unui teatru muncitoresc la Cernăuți. Prima reprezentație se va da chiar în cursul acestei săptămâni. Ele vor urma regulat din săptămână în săptămână. Și d-sa face apel la întreprinderile industriale din oraș să spripine acest teatru, trimițând pe muncitori la dânsul. Taxa de intrare nu va fi mai mare de 5 lei de persoană în stal și 10 lei în lojă.

D. ing. *Ionel Barbu*, președintele Sfatului negustoresc, dă asigurare, în numele industriașilor din Cernăuți, că va sprijini cu toate mijloacele această acțiune.

—xX⊙●⊙Xx—

Doi elevi de liceu din Arad au plecat în lume

AU FOST GĂSIȚI LA TIMIȘOARA

Arad, 20 Ianuarie

Efectele literaturii periferice și ale altor elemente de ordin educativ, au făcut ca poliția locală să înregistreze dispariția a doui elevi: Traian Codreanu, de 15 ani, din clasa a treia a liceului „Moise Nicoară" și Ioan Jurcuța, de 14 ani, din clasa a treia a gimnaziului „Josif Vulcan".

Din însăși reclamația făcută de părinți, rezultă că între cei doi elevi este o strânsă prietenie, astfel că, după toate probabilitățile, ei au plecat împreună.

S'au întreprins cercetări, și, în acelaș timp, au fost avizate polițiile orașelor învecinate și cele dela frontierele dinspre Ungaria și Jugoslavia. Demersurile acestea și-au ajuns scopul căci încă Joi seara, poliția din Timișoara a anunțat pe cea din Arad, că a prins acolo pe cei doi tineri, dornici de aventuri. Părinții lor au fost avizați despre acest lucru și au plecat la Timișoara pentru a-i lua în primire și aduce la Arad.

Un proces de 3.680.000 coroane

Statul român intră în posesia acestei sume?

Oradea, 20 Ianuarie

In anul 1916 izbucni un formidabil scandal la Oradea. Ziarele, deși sub cenzură, publicau pagini întregi de fapte cu adevărat senzaționale. Prin saloane, și, mai ales, pe culoarele ministerelor dela Budapesta, se comenta cu aprindere. Intervenții peste intervenții pentru înăbușire și presiuni din rândurile armatei ca să se pedepsească netrebnicia. Dar, scandalul acesta a costat viața și a doi ofițeri, obligați să se împuște fiind bănuiți că sunt implicați.

Ce se întâmplase?

Evreul Strasser Adalbert reușise să încheie un contract cu statul, prin care era singur concesionar pentru aprovizionarea și alimentarea spitalelor militare. Strasser ca un om de afaceri, încurcase și pe soția sa în această furnitură, fiind ajutat și de un oarecare Vogel L.

Odată contractul încheiat, Strasser Adalbert a început alimentarea. Câteva zile, bolnavii ofițeri din spitale erau încântați de felul cum concesionarul se achita de angajament. Alimentele erau de calitate bună.

Nu trecu mult însă și Strasser și-a dat în petec. Cumpăra alimentele cele mai rele iar din alimentele rechiziționate, cari i-se puneau la dispoziție, Strasser, știa să scoasă bani albi pentru zile negre.

S'au făcut reclamațiuni repetate. Strasser era tare. Avea oamenii lui cari aranjau totul așa cum era bine pentru el. Ofițerii cari veneau în imediată legătură cu el, și-aveau porția lor rezervată și micile cadouri inerente. Treaba a mers bine pentru Strasser până când au fost schimbați unii comandanți și conducători politici cari îl patronau.

Dar orice poliță își are scadența ei. Intr'o zi, venind oameni noui, au dat de năravuri vechi. Și n'au vrut să le mai tolereze. Așa că au dat peste cap pe netrebnicul concesionar. Și cu el, nu au iertat nici pe complici.

Și așa s'a pornit formidabilul scandal, evaluat la daune efective pentru stat, de 1.840.000 coroane, sumă formidabilă pe atunci. Strasser Adalbert a fost condamnat de tribunalul militar din Timișoara la 7 ani pușcărie. Tribunalul din Oradea și „Curia" locală, condamnă și pe soția lui Strasser la 5 ani pușcărie, iar pe Vogel L., omul lor de afaceri, la 2 ani. Sentințele acestea au rămas definitiv și condamnații au intrat în pușcărie.

Dar, paralel cu aceste pedepse, statul maghiar a intentat și acțiune civilă, pretinzând lui Strasser daune în valoare de 1.840.000 coroane și 1.840.000 coroane, daune morale. Total 3.680.000 coroane.

Procesul acesta a durat, până când defecțiunea de pe fronturi a provocat năruirea imperiului austro-ungar.

In anul 1925, avocatul statului român cercetând arhiva a găsit dosarul procesului acesta al lui Strasser. Cerând voe forurilor superioare, a fost autorizat să continue procesul în favoarea statului român. D. dr. Popescu Aurel, avocatul statului, s'a frământat foarte mult să ducă la bun sfârșit acest proces, dând Statului român cele 3.680.000 coroane. Trebuia să aducă acte de la „Curia" maghiară dela Budapesta și odată cu ele și o copie depe sentință. De când a obținut autorizația și până acum a avut 15 înfățișeri. La a 15-a dezbatere tribunalul a respins acțiunea, pentru lipsă de dovezi. Avocatul statului, însă nu s'a lăsat. A făcut apel. Și ieri s'a judecat acest apel în completul secției II-a a Curții de Apel din Oradea, prezidat de d. Ionescu.

Dar acum avocatul statului era tare. Intre timp îi sosise dosarul dela „Curia" din Budapesta și cel dela tribunalul militar dela Seghedin. Nu a putut obține de cât sentința, întrucât dosarul, trimis dela Seghedin la parchetul din Timișoara, a dispărut. Și, coincidență, dosarul a dispărut după ce Strasser și-a ridicat corpurile delicte cari veniseră odată cu dosarul. Cum a dispărut acest dosar?

In tot cazul Strasser Adalbert declară că el nu știe...

Anexând la dosar sentința Curiei maghiare dela Budapesta, avocatul statului a cerut Curții să oblige pe Strasser să plătească suma de 3.680.000 coroane, în folosul statului român.

Cerând o hotărire prealabilă prin care Curtea de Apel să stabilească în fond că statul are drept la această despăgubire, cere ascultarea lui Strasser sub prestare de jurământ, sau amânarea procesului până se vor cere din Ungaria dovezi noui.

D. avocat N. T. Ionescu, apărătorul lui Strasser a susținut că statul român nu este moștenitor în acest caz și spune că este o pretenție personală a statului maghiar. Aceasta nu depinde de teritoriu. D. Strasser nu a avut nici-o legătură cu statul român. Ce pretenție poate avea statul român asupra unui om care are vina că nu a hrănit bine armata dușmană, Ungurii au pierdut teritoriul, dar nu și dreptul contra lui Strasser.

D. av. Popescu Aurel, avocatul statului, dă imediat replica:

— Eu și cu toți avocații, cari se găsesc în această sală și tot publicul de aci, am fost soldați și ofițeri în războiul mondial. Și am fost obligați de acest Strasser să mâncăm carne stricată și alimente putrezite. Și noi suntem însă cetățeni ai României...

Curtea a amânat pronunțarea pentru 30 Ianuarie.

Ce se petrece la poșta din Brașov

21 Ianuarie

Ziarele din Capitală au relatat, unele mai pe larg, altele mai concis, unele lipsuri ale felului cum se distribue corespondența poștală la Brașov.

Gazetarii au relatat faptul cu toată obiectivitatea făcându-se ca totdeauna, ecoul unor nemulțumiri ale publicului brașovean. Pretutindeni am întâlnit satisfacție ba unii au inceput să ne povestească câte au îndurat și îndură încă depe urma problemei abordate de noi și care rodea nervii tuturor celor cari așteptau zile dearândul un răspuns dela o mamă bolnavă, dela soția internată într'o clinică chirurgicală, despre mersul unei afaceri, sau... câte răspunsuri nu așteaptă omul să-i vină prin poștă, dar bineînțeles nu cu întârzierea dela Brașov.

Se pare, însă, că relatările noastre au supărat pe cei cu musca pe căciulă, deoarece în loc să le considere drept un îndreptar de viitor, aceasta cu atât mai mult cu cât noul conducător al poștei este de curând venit în fruntea acestei instituții și oricât spirit de organizare ar avea nu poate să străbată dintr'o privire toate nevoile diferitelor servicii ale poștei, au fost considerate drept atacuri și ca atare d-sa a început să se războiască cu presa.

Și fiindcă pe altă cale nu putea să-și răzbune a aplicat câteva reforme, cari sunt în contradicție și cu logica și cu unele dispoziții din trecut, privitoare la felul cum trebue transmise știrile de presă prin Hughes.

Ani dearândul, știrile presei au fost transmise, cu prioritate și în fața corespondentului dela ziarul respectiv.

Aceasta din două motive: pentru a se transmite exact cuvânt cu cuvânt și pentruca durata transmiterii presei să fie cea reală.

Era un control reciproc, fără nici o umbră de suspiciune, și fără deci ca funcționarul respectiv să fie tras la răspundere că a transmis greșit telegrama, sau că durata a fost prea lungă.

Ne-am prezentat deci la telegraf pentru transmiterea știrilor și în loc de răspuns la bună ziua, ne-am pomenit cu un funcționar — mutat disciplinar la Brașov pentru a disciplina pe alții (?!) strigându-ne foarte poruncitor: „îndărăt!" îndărăt!". Am executat „porunca" pentru a nu ne face pasibili de ultraj în exercițiul funcțiunei. Unul dintre camarazi a căutat să convingă pe funcționarul învestit cu formula poruncitoare, totul a fost zadarnic.

Reforma d-lui diriginte constă în aceea că nu mai admite controlul de care vorbim mai sus și ca atare telegrama va fi transmisă după bunul plac, poate a doua sau a treia zi, iar durata... la aprecierea funcționarului, care transmite.

Incă o reformă, tot atât de nejustificată.

Până acum se obișnuia (un obiceiu cu nimic vătămător instituției) ca scrisorile ce trebuiau depuse în preajma plecării ambulanței cu sacii cu scrisori la gară, să fie depuse direct la ghișeul de cartare. Era, am putea spune, un serviciu pe care cetățeanul îl făcea bucuros știind că scrisoarea depusă va fi cartată imediat și ca atare va ajunge la timp... (afară de cazul când nu ajunge decât după 9 zile).

De acest obiceiu se serveau și ziariștii, cari doreau ca plicul cu corespondență să fie a doua zi la redacție.

Și pentrucă se serveau și aceștia d. diriginte a rupt cu tradiția și a introdus „reforma" ca nimeni să nu mai pună scrisorile la cartare. Unul din colegi neștiind de „reformă" era cât p'aci să fie luat de guler ca un oarecare borfaș.

Iată, deci, că totul ia o turnură gravă, contra căreia protestăm cu toată energia.

„Reformele d-lui diriginte înseamnă un fel de domnie a bunului plac și pentrucă ele nu sunt cu nimic justificate rugăm pe d. ministru al comunicațiilor și pe d. general Cățoiu directorul general al P. T. T.-eului să facă pe diriginte a înțelege că s'a pus în conflict cu însăși instituția, pe care o conduce.

MARDARE I. MATEESCU

Tribunalul din Ismail

se găsește într'o stare de plâns

Comisiunea de medici l-a declarat insalubru și periculos sănătății justițiabililor și funcționarilor. Pentru construcția noului local, primăria a cedat terenul necesar

Ismail, 20 Ianuarie

Dacă în ultimii ani, în acest județ s'au făcut multe lucrări edilitare și de utilitate publică la tribunalul județului nu s'a gândit nimeni.

Tribunalul din Ismail e instalat într'o clădire închiriată și cu totul nepotrivită nevoilor lui. Mulți magistrați s'au sbătut pentru a se putea ridica și în orașul nostru un local corespunzător, fără însă să obțină fondurile necesare, cu toate că pentru chiria localului actual, se plătește de peste 20 ani o sumă mare din care, s'ar fi putut ridica de mult un local demn de o asemenea instituție.

Funcționarii, înghesuiți în camerele mici și întunecoase, sunt nevoiți a respira aerul infect, de dimineață până seara târziu, iar justițiabilii stau ore întregi în așteptarea procesului lor într'un antreu, pentruca apoi, să intre în sala de ședințe neîncăpătoare și ea, în care este insuportabil să stai câteva ore, mai ales în zilele dogoritoare de vară.

Spre a putea pătrunde în sălile de ședințe, trebue să treci prin acel antreu, în care așteaptă zeci de martori și să înfrunți primejdia tifosului exantematic care bântuie deobicei în această regiune, în fiecare iarnă.

Un fost ministru al justiției, vizitând orașul nostru, a rămas profund impresionat de starea de mizerie în care se găsește acest tribunal și din proprie inițiativă a dat dispoziționi fostului prefect să formeze o comisiune de construcție pentru care a promis fondurile necesare. Se vede însă că ajuns în Capitală a uitat de făgăduiala.

Totuși, comitetul constituit a convocat o comisiune de specialiști și medici care au inspectat localul, consemnând constatările într'un proces verbal ce a fost înaintat ministerului.

Printre alte constatări ale comisiunei, reproducem următoarele: „Majoritatea camerelor adăpostește un număr de funcționari peste limita de cubaj de aer reglementar și sunt lipsite de lumină, fiind iluminate indirect prin geamlâc sau din camerele vecine. Antreurile fiind înguste și încăpătoare, servesc drept săli de așteptare pentru public care este în permanent curent din cauza multiplelor uși ce se deschid direct în afară. Localul este încălzit în mod defectuos cu sobe de cărămidă iar în unele camere cu sobe de tablă. La toate acestea se adaugă dușumele putrede și cu vopsea stearsă. Localul este neîncăpător pentru multiplele birouri ale tribunalului și neigienic, fiind lipsit de aer și lumină suficientă, deci impropriu pentru această instituție. Continuarea funcționării tribunalului în acest local expune atât personalul, cât și numerosul public, ce zilnic îl frecventează, unui pericol permanent de vătămarea sănătății prin anemierea și infectarea cu tuberculoză și alte boli infecțioase".

In urma acestor constatări destul de triste, fostul președinte al tribunalului, d. inspector Ioan Tănăsescu a intervenit pentru obținerea fondurilor necesare unei construcții noui și corespunzătoare, fără să obțină nimic afară de promisiuni.

Ca rezultat la multiplele intervenții făcute, ministerul Justiției a delegat pe d. arhitect Antonescu să se deplaseze la Ismail, pentru întocmirea unui plan ce a și fost aprobat, iar primăria orașului a cedat o suprafață de teren de 2068 m.p. în centrul orașului, în valoare de 300 mii lei.

Ministerul Justiției alarmat de constatările comisiunei de medici, a dat dispoziționi ca tribunalul să se mute în alt local până la construcția unui local nou, dar cum în orașul nostru, nu se găsește nici un alt local spațios, tribunalul continuă să funcționeze în acelaș focar de infecție.

Cum în ultimul timp, s'a mărit timbrul judiciar care este înființat tocmai în scopul unor construcții noui, este absolut necesar ca în preajma noului buget, să se prevadă în primul rând fondurile necesare pentru construcția unui tribunal în acest oraș.

Activitatea portului Galați in anul 1938

Galați, 20 Ianuarie

Căpitănia portului a întocmit o statistică cu privire la mișcarea vaselor fluviale și maritime intrate și eșite în cursul anului 1938.

Au intrat: 3321 vase fluviale și au eșit 3229.

Pe pavilioane au fost 3002 vase sub pavilion român; 12 belgiene; 5 bulgare; 85 cehoslovace; 44 grecești; 2 italiene; 13 iugoslave și 23 sub pavilion maghiar.

Vase maritime au intrat: 333 și au plecat aceleași.

Pe pavilioane au intrat: 94 vase sub pavilion român; 3 bulgare; 12 egiptene; 34 engleze; 5 franceze; 13 germase; 95 grecești; italiene 109; iugoslave 7; otomane 4 și 4 sub pavilion maghiar.

In total s'au adus la Galați cu vase maritime și fluviale 193.704 tone diverse mărfuri și 157.262 pasageri.

Au eșit: 401.567 tone mărfuri și 43.849 pasageri. Au fost tranzitate 23.007 tone diverse mărfuri.

S'au mai adus 5244 tone cereale; 362 tone produse petrolifere; 66.238 tone lemn brut și lucrat; 54.344 tone piatră și nisip; 17.904 tone alimente și coloniale; 16.251 tone metale brute și lucrate; 1903 tone manufactură; 9833 tone cărbuni și derivate; 31.105 tone diverse mărfuri.

Din portul nostru s'au încărcat 142.278 tone cereale; 274 tone produse petrolifere; 248.874 lemn brut și lucrat; 3041 tone piatră și nisip; 819 tone alimente și coloniale; 1083 tone metale brute și lucrate; 96 tone cărbuni și 14.106 tone diverse mărfuri.

—xX⊙●⊙Xx—

Inchiderea unor cursuri agricole din jud. Arad

Arad, 20 Ianuarie

Cursurile agricole, organizate de Camera de agricultură în comunele Măderat și Siria, au fost închise prin câte o serbare la care au participat d-nii Axente Secula, președintele Camerei, ing. Ion Savu, șeful serviciului agricol al județului, I. Ciobanu, ing. Crișan, șeful circumscripției agricole, etc.

S.au rostit mai multe cuvântări, iar la sfârșitul serbării, cursiștilor li s'au distribuit, drept premii, diferite unelte agricole.

—xX⊙●⊙Xx—

Noui amănunte în legătură cu fraudele dela oficiul poștal Vijnița

Vijnița, 20 Ianuarie

Am scris că oficiul P. T. T. din Vijnița, a fost fraudat de funcționarul Vladimir Sauciuchievici cu o sumă de peste 96.000 lei.

Iată procedeul de care s'a folosit.

Nu de mult, s'au prezentat la el niște negustori, depunând la oficiu suma de 96.980 lei taxa de plutărit și 96 lei o taxă specială pentru oficiu cu cec.

Acești negustori se ocupă cu expedierea plutelor pe râul „Ceremuș".

Până la primirea acestei sume, funcționarul a mai primit asemenea depuneri de bani, dar le introducea în registrele poștei, însă acuma din anumite motive, suma de 96.980 lei și-a însușit-o.

Negustorii, cari au depus banii, în baza adeverinței primite s'au prezentat funcționarului dela comisia româno-polonă, Novac Iosif cerându-i un permis de plutărit pe râul Ceremuș. Cererea le-a fost aprobată.

Intre timp Novac s'a prezentat la funcționarul Sauciuchievici, cerându-i un împrumut de 42.000 lei în contul ceculul, ce și-l însușise.

Suma cerută i-a fost eliberată d-lui Novac în două rânduri, odată 12.000 lei și a doua oară 30.000 lei. Sauciuchievici primind două chitanțe semnate de Novac.

Zilele trecute, ținându-se ședință la comisia româno-polonă în scopul de a verifica gestiunea și mai ales de a pregăti lucrările pentru încheerea anului financiar s'a descoperit lipsa sumei de 96.980 lei, în contul căreia Novac eliberase permisul negustorilor plutași.

Despre aceasta au fost sesizate autoritățile competinte din București, care au făcut demersurile necesare în vederea cercetărilor la oficiul P. T. T. Vijnița.

Funcționarul Sauciuchievici văzându-se descoperit a cerut lui Novac suma împrumutată de 42.000 lei, care i-a răspuns că i-a dat-o și că nu-i mai datorează nimic.

La întrebarea dacă recunoaște că a semnat acele chitanțe în valoare de 42.000 lei, care se află în original la Sauciuchievici, el a răspuns că recunoaște că a luat banii dela el dar i-a restituit și că chitanțele care se află în posesia lui Sauciuchievici nu sunt valabile, motivând aceasta prin faptul că chitanțele pe care le-a primit de la Sauciuchievici după restituirea sumei împrumutate le-ar fi pierdut, iar Sauciuchievici le-ar fi găsit și azi îl cere suma pe nedrept.

Sauciuchievici, din suma de peste 96.000 lei, a cheltuit pentru trebuințele personale peste 50.000 lei, și astfel lipsește mai mult de jumătate, chiar dacă ar justifica suma de 42.000 lei despre care afirmă și dovedește prin chitanțe că ar fi împrumutată lui Novac.

Sauciuchievici s'a predat singur d-lui diriginte Popovici de la acest oficiu.

Dirigintele oficiului a anunțat poliția, care a dispus arestarea funcționarului Sauciuchievici.

Au fost sesizate autoritățile superioare ale oficiului P. T. T. și a venit la acest oficiu controlorul Petrescu, care a făcut primele cercetări, urmând pentru a stabili situația definitivă a casei să vie un alt inspector. Cercetările continuă.

Fruntași ai orașului Cetatea-Albă înscriși în „Frontul Renașterii Naționale"

Cetatea-Albă, 20 Ian.

Dela deschiderea, la primăria orașului, a registrului pentru înscrierile de membri în „Frontul Renașterii Naționale", un mare număr de cetățeni din toate straturile societății, se prezintă pentru a se înscrie.

Dintre fruntașii orașului nostru, s'au înscris până în prezent următoarele persoane: avocat Em. Mănescu primarul orașului, colonel în rezervă Gr. Berescu fost prefect de județ, avocat Alexandru Rotta fost deputat, Sf. Sa protoereu H. Fotescu protopopul cerc. I, avocat Nicolae Stratan fost deputat, avocat Timofei Munteanu ajutor de primar, Nicolae Mârza fost director al școalei normale, fost primar al orașului și senator, Nicolae Stănescu fost inspector școlar, Ion Ciolan inspector financiar, avocat Petre Calomfirescu, Eugen Mantu directorul ziarului „Renașterea", Mihail Păun chestorul poliției, Grigore Bărbulescu administrator financiar, Const. Zugravu fost primar, dr Teodor Boguș medic primar delegat al orașului, in